

azokat az embereket, akik önszántukból és az Isten hívására család nélkül szabadok arra, hogy minden idejüket Isten országának megvalósítására szentelhessék.

A szelídséggel kapcsolatban nehéz, hogy ma kevés az olyan helyzet, ahol ezt gyakorolhatnánk. Ha konkrétan az erőszakmentességet értjük alatta, akkor fokozottan igaz ez. Továbbra is úgy gondolom, hogy ahhoz, hogy az erőszakmentességet *választani* tudjam, elengedhetetlen az, hogy képes legyek magamat megvédeni. Ha a képességnek, hogy megvédjem magam, nem vagyok a birtokában, akkor legjobb esetben el tudom viselni, el tudom fogadni a velem szembeni erőszakot. Elméleti szinten egy-egy ilyen beszélgetésben fel szokott merülni a kérdés, hogyha a családomra valaki puskát szegez és lehetőségem van kiütni a kezéből, mi a helyes? Mi a jézusi magatartás? Erre a kérdésre nem tudom a választ. Csak azt tudom, hogy én kiütném a kezéből és akkor lenne lelkiismeret furdalásom, ha nem tenném meg. Nem tudom Péter megbánta-e valaha, hogy Jézus elfogásakor levágta a szolgáló fülét. Még mielőtt indultak, Jézus sem mondta Péternek, hogy hagyja otthon a kardját.

A Bokornak megvan az esélye, hogy egyedülálló lehessen abban, ahogyan a tagjai szerethetik egymást, és ahogyan elfogadják egymást. Vagy ahogyan egymás életében jelen vagyunk. Azt hiszem, én itt akarom kezdeni és majd innen mennék tovább.

2017. április 23.

VINCZE GABI

## BOKOR ÉRTÉKEK ÉS A 3. GENERÁCIÓ

*(Kohorsz: Egy nemzedék, tehát olyan emberek részcsoporthja, akik valamilyen jellemzőjük szerint vannak csoportosítva, pl. egy évben születtek, vagy kötöttek házasságot.)  
A kohorsz nem generáció.)*

Én az általános ismérveket keresem, generáción belül.

**Generációk a Bokor szempontjából:**

Akikre először tekintünk, az első 4 generáció. Ennek a 4 generációnak absztrakt élménye két szempontból azonos, és többükre jellemző a 3. és 4. pont alatti specifikum is. Ezen generációk többségben lévő tagjaira – társadalmi szinten is – jellemző.

### 1. Vallásos nevelés

Megkereszteltek, vallásos hitoktatás, vasárnapi misehallgatás, rendszeres gyónás és áldozás, egyházhűség.

### 2. Társadalmi helyzet

Passzív ellenállás a szocialista embertípus kialakítási szándékával szemben: kultúra, szabad szerelem elutasítása, trágárság mentes beszédmód, az „egyszer élünk”

szlogentől való távolságtartás, a gyereket, időset megszabadulásra ösztönző, a rászorulókat tehernek láttató magatartás, a gátlástalan önzés elutasítása.

### 3. Igényes keresztényként szükségszerűen kereső magatartás

Világossá vált, hogy a papi életkor fordított piramisa, az állandó papi áthelyeztetések, az értelmes papok vidékre diszponálása, a kiüresedő egyházi formák, a gépies megoldások (2 miatyánk, két üdvözlégy) fontosak, de nem elegendők: sem az egyéni fejlődés, sem a családi élet, sem az erős társadalmi nyomás ellentartásához.

Visszafogott keresztény társasági élet, barátkozások, kiadott teológiai művek olvasása (pl. Gál Ferenc, Nyíri Tamás), Budapesten miseválasztás (Mátyás templom: Tóth János, felső-krisztinavárosi templom: Gál Ferenc).

### 4. Bokor közösség

Az X, Y generációktól kezdve ez a kereső keresztény csoport rátalált a „fundamentalista” evangéliumértelmezésre, és megtartva vallásos egyházas szokásait tartalmi vonatkozásokban igényei szerint és a felismert igazságoknak fényében gyökeres változásokat fogantatosított. (lelki élet terén időelszámolás, gyónás helyett lelkiezetés, néma lgy. helyett beszélgetős, katonaság helyett börtön, elszigeteltség helyett kisközösség, prédikációhallgatás mellett KIO tanulás, egyről kettőre jutás helyett háromról kettőre jutás.)

A jézusi tiszta mondatok másfajta világlátást hoztak, a magát bonyolultnak és kiismerhetetlennek magát beállító világ hajtórugói és fogaskerekei, a világ előterei és hátterei a Jézustól tanultak fényében jó megvilágításba kerültek. A homogén neveltetésű (bár sokféle) közösségi tagokból csoporttalálkozók jöttek létre.

A történelemben nincsenek gyors megoldások. Gyors, radikális változások vannak, pl. forradalommal, háborúval, de gyors megoldások nincsenek.

A Bokor ezen generációi révén szeretett volna radikális megoldásokat találni, de bebizonyosodott, hogy nem sikerülhet.

### 5. Radikális megoldások

A radikális megoldások közé tartozik az egyházas gyakorlat felfüggesztése: (nem keresztelünk, majd a gyerek magába szívja, és felnőtt korban keresztelkedik meg.) E kérdésben a negyedik generációnál sporatikus eredményt látunk.

A radikális megoldások során a 70-es 80-as években a gyökeres életalakítás lázában szaporodó közösségek nagy része – a közösségvezetési elvárásnak megfelelően – az első szél fújására, ami a 90-es évekre tehető – az ebben az időben a családokban született gyerekek nagy részével együtt, akik szüleiket a másokért élés lázában látták éveken keresztül – a szélrózsa minden irányában szétszéledtek. Ugyanis a párkapcsolat és a családi élet tekintetében az „elégleges szolgáltatás” biztosítása volt a kívánatos. Nem mindenki tudott és akart ennek megfelelni. A radikális megoldások kudarcra, a

Bokor Mohácsa volt ez az időszak, mert az elégséges szolgáltatás elégtelennek bizonyult.

Radikális megoldások közé számíthatjuk azt a lelki vezetői elvárást, hogy a házaspárnak külön-külön legyen csoportja, (egyéni felelősség, egyéni felnőtt keresztény életvitel). Továbbadásra kész, felnőtt keresztény életet élni akaró ember örömmel ismerte fel, hogy ő ezt az indíttatást érezte magában, és szívesen vetette bele magát ebbe a munkába. A közösség tematikája is tanuló kellett legyen – az adott forma előnyeit valamennyien élveztük. (Míg számos általunk ismert más közösség éveket töltött el azzal a kérdéssel, hogy: Csinálni kéne már valamit, de mit is?, és ezt a kérdést addig ismételték, míg el nem fogytak.)

### 6. Apostolkodás

A hagyományos egyházi tanítás szerint az embernek apostolkodnia kell. Engem is ebben neveltek, ezt akkor így mondták. Az 1975-ben VI. Pál Evangélii nuntiandi enciklikája más szavakkal mondja ugyanazt: „13. Ha különböző fokban is, de minden keresztényre vonatkozik a parancs, amelyet a Tizenkettőnek adott: „Menjtek, hirdessétek az evangéliumot”.<sup>1</sup> „Az evangélium továbbadása szükséges, egyedülálló, mással nem helyettesíthető munka.”

Ennek módszerét Gyb. hozd létre a magad kisközösségét, 12 embert.

Óriási jelentősége van egy felnőtt ember életében annak, hogy közösséget hoz létre, hogy az evangélium továbbadását közösségben valósítja meg.

Ez a jelentőség több mindenben tetten érhető.

1. Saját fejlődésünk záloga.

- Tanulni – sok mindent – evangélium és emberismeretet.
- Tanulni és képződni kell akkor is, ha inkább a TV-t nézném, mert fáradt vagyok.
- Időbeosztást racionalizálni kell, ésszerűen kell beosztani az időmet, hogy jusson arra, ami a fontos.
- Nagycsaládosként (sok kisgyerekekkel való foglalkozási sémák helyett) felnőtt emberekkel kell szót értenem, kiegyenlíteni ellentéteket, de elvszerűnek maradni – ez nem az a terület, ahol az embert a társadalmi szerep
- Kitartónak lenni nehézségek között is.

2. Bizonyítást nyert, hogy a kisközösségi az a formáció, ami megtartja az embert.

- Ha jól csináljuk. Ha érdemes a fáradságra.

- Ha nem ad elég muníciót, ha az egyéni költség-haszonelemzés éppen a jézusi hivatást illetően negatívba fordul, akkor az ember máshol fog keresgélni.

3. A korábbi un. „radikális megoldások” ellen sok minden szól a mi gyakorlatunkban.

- A legfontosabb, hogy a bokorgyerekek pasztorációja a családban történik. Jézus nem foglalkozott gyerekekkel. Nekünk is felnőttekkel kell foglalkoznunk.
- Bokorgyerekekből közösséget létrehozni, az nem menő, nem az igazi. Pláne ha még kicsik, és nem serdülőkorúak.
- Az 1-2 emberrel való barátkozás snassz (Kristóf írása 4. old.)
- Az utánamenés – elvi megfogalmazásban és kívánatos gyakorlatként Gyurka bácsi Lelkipásztori marketingjében szerepelt, de nem követte ezt a Bokor gyakorlata, legfeljebb csak véletlenszerűen történik. (Kristóf: Közösséget keresők.)
- Ugyanez történik a közösséget keresőkkel is. Zártak a közösségeink, a kevés nyílt alkalom nem elegendő. Egy sok éve hasonló szavakon azonos tartalmakat értők közé hogy tudnánk befogadni valakit, aki a mi nyelvünket nem beszéli, és hogy érezné magát ott az, aki mégis vállalja a nyelvzavart - valameddig.

Saját jó gyakorlatunk magunk ellen fordult.

Összefoglalva, mi saját magunkat nem tartjuk fontosnak. Vö.: Elégséges szolgáltatás. „Ne magunk körül forogjunk, hanem másokért éljünk.” Saját értékeinket egyébként nem tartjuk képviselendőnek.

Ennek két oka is van: az egyik az, tanulás hiánya miatt gondolatainak ütköztetése elől egyszerűbb elmene-külni, mint esetleg konfrontálódva kudarcot vallani.

A másik ok talán az, hogy magunkat keressük ebben – (bár nem tartjuk magunkat fontosnak- szép kis ellentmondás.) Sokféle helyszínen sokféle szerepben vagyunk jelen – munkatárs, szülő, közértben vásárló. Közösségi vonatkozásban: nem vagyok én olyan fontos, nem vagyok képes közösséget létrehozni, mit tudnék én adni másoknak... nem vagyok alkalmas, nem akarok kudarcot vallani, mások jobbak. Magunkat keressük, nem a szerepet (feladatot), ami miatt megszülettünk.

### 7. Küldötté válni

Mit értek ez alatt? Azt, hogy küldötteknek kellene magunkat tekinteni. Akikre fontos üzenetet bíztak rá. Az üzenet lényegét meg kell értenem. Ezek „egyértelmű

<sup>1</sup> 5. az evangélium hirdetése az egyház számára nem fakultatív feladat; nem választhat, hogy óhajtja-e végezni, vagy sem. Az Úr Jézus bízta rá a küldetést, és ő azt akarja, hogy az emberek higgyenek és üdvözüljenek. Az evangélium továbbadása szükséges, egyedülálló, mással nem helyettesíthető munka.

21. Az életnek e tanúságtételére minden keresztény hivatva van, és ilyen értelemben mindenki valódi evangelizáló szerepet tölthet be.

22. Hosszabb távon azonban az élet legszebb tanúságtétele is kevés, ha nem kíséri és igazolja az, amit Péter apostol így fejez ki: „Adjatok számot reménységetekről”<sup>1</sup>

célok és általánosan igaz válaszok” (Kristóf szerint nincsenek egyértelmű célok és általánosan igaz válaszok.). És az üzenetet el kell juttatnom a címzetteknek. Lehet, hogy ez nehéz lesz. Lehet, hogy per pillanat lehetetlen. Ez legyen a jó Isten problémája. Tőlem csak azt kéri számon: csináltad-e, amire születted, ha nem sikerült, próbálkoztál e máshol, vagy elszomorodva zuhantál magadba, erős akarattal nem a következő üzenetfogadót kerested, hanem a fotelt otthon.

Ha szereptévesztésben vagyok, akkor a magam elfogadását és mások elfogadását ez elé teszem, mert kényelmesebb, konfliktus-mentesebb, szebb életet biztosít. És lássuk be, ez a trendi.

### 8. Közösséget keresők

Tarthatnánk fizetős, meghirdetett előadásokat, foglalkozásokat fiataloknak és idősebbeknek.

Olyan formákat kellene találnunk, amelyek eddig megvetettünk.

Hogyan: nem kellene szétválasztanunk az élet többi területéről szerzett kompetenciákat a közösségitől, hanem egyben kellene őket kezelni. Meditáció, holisztikus szemlélet, színterápia, mozgásterápia, pszichológia, mentálhigiénés foglalkozásra érdeklődő csoportok mindig vannak. Ez ismerkedési lehetőséget biztosítana.

Miért van erre szükség? Régen templomi ismeretségekből születtek a közösségek, és voltak Bokor-papok. Ezek ma nincsenek. Mi a teendő? Ismeretségre alkalmas tereket kell létrehozni, ahonnan aztán indulhatunk. Ezért nehezebb a 3. generáció élete, mint a miénk volt. Akkor sem volt egyszerű leültetni egymás mellé embe-  
reket – de más okokból. Ez persze csak a kiindulás.

### 9. Vallásosság

Nyitott vagyok arra gondolatra, hogy a fürdővízzel sok gyereket kiöntöttünk – a radikális megoldás keresés áldozatai ők. <sup>2</sup> Szerintem is számos mankó, amit az egyházas gondolkodás és gyakorlat kialakított évezredek során emberi igényekre is épült.

### 10. Nagycsaládos eszmények

Több nagycsaládban a szegénység az elhanyagolt viszonyokkal együtt járt, ezek a gyerekek nem szeretnének ugyanolyan körülményeket a gyerekeiknek. Ide tartozhat a szülői idő-ráfordítási igény és lehetőség, aminek híján voltak valaha. Nem a vallásosság lehet az ok, mert mi sem vallásosságból vállaltunk 10 gyereket – pl. Nagycsaládban minden gyerek más és más – az univerzum egy egy köre – teljes és csodálatos. Ezt figyelni, felfedezni, jelen lenni és velük változni, fejlődni nagy lehetőség az embernek.

Minden esetre komoly innováció, ha az ember úgy tervez nagycsaládot, átélve a hibákat, élvezve az előnyöket, hogy ő másképp fogja tenni mindazt, amin változtatni tud. Nagyon kényelmes megoldás, ha inkább a

nagycsaládot dobjuk ki a fürdővízzel, nem a rossz gyakorlatokat, vagy a hibás működési módot.

Fentiek okán nagyon jelentős az a váltás, amit a 3. generáció gyakorlatként mutat - a kisgyerekek közösségei, „a bokorgyerek is számít” mentalitás nagyon jó irány, és a valódi megoldás felé mutat. (Kérdés, hogy egy gyerekkortól összeszokott, fél szavakból, apró rezzenésekből egymást értő társaság hogy tud integrálni új tagokat – akik mindig is kívülállók maradnak esetleg?) Miről szólnak a közösségek? Jó lenne a komoly szellemi élet, és az evangélium elemzése. Több lenne a közös a generációk között. Erős gondolatiság nélkül a gyakorlat elcsúszik – és még amellet is nagy kísértések vannak.

### 11. Nem klasszikus közösségi formák

Egyetértek Kristóffal. Jobban meg kell becsülni. **A hegyre épült városban** kell, hogy legyenek kórusok, focicsapatok és filmklubok, kolbásztöltés is, meg gyerekközösségek.

### 12. Elég, ha jónak kell lenni?

Bokor specifikum a nem önképzőköri, hanem a tanuló kisközösség. Ami komoly szellemi életet biztosít tagjainak, magas szinten képez és fejleszt. Ha a kisközösségek – részben a kisgyerekek jelenléte miatt - ezt a feladatot nem tudják a hetvenes évek akkori közösségeinek szintjén üzni, az lehetséges, hogy nem baj, lassabban érünk messzebbre. De ha feladják, és társasági élet, önképzőkör válik ebből, akkor megint csak a „Küldetés –Küldő – Címzettek” kérdésre adott válasz nemleges lesz. Az pedig nem a Bokor. Jelzem, félve, nem jézusi.

### 13. Írásbeliség

Nem értékeljük magunkat semennyire: „Nagyon kevés az a téma, ahol a szellemi kincseink - meglehetősen nagy koncentrációt és energiát igénylő - leírása elegendően nagy hozzáadott értéket jelent ahhoz,” (Kristóf)

### 14. „Újrafogalmazásra sincs igény”

1. Ezt ki mondja? Kinek? Hol a bizonyítás? Ki áztatja magát ezzel, és minket is?

2. Saját maguknak saját magunk miatt kell újrafogalmazni mindent. Ahogy én mostanság a nagymamaságot fogalmazom magamnak naponta újra és újra... Nincsenek köbe véssett igazságaink –se régen nem voltak a Karaj kötetekbe, se most. De felelősség van azért magamért, a körülöttem élőkért.

3. Igény is van és szükségyszerűség is van. Ahogy nem a bébi papit esszük kiskanállal életünk végéig, sőt néha szükség vagy kényszerűség van drasztikus életreformra is, nagyon kényelmes kivonulásnak tűnik ez a magyarázat.

4. Sajnos nem büszkeséggel tölt el az, hogy lám milyen okosak voltak a mi generációnk tagjai, a fiatalok semmit sem tudnak hozzátenni....(Már csak azért sem, mert

*tiszta beszéd és a tiszta gondolatok hiánya a lassú erodálódáshoz vezet.”*

<sup>2</sup> „Azt gondolom, hogy a „vallásosság, hit, ima, Isten” kérdéskör az egyik legveszélyesebben megosztó jellegű téma a Bokorban, mert ezekben nem vagyunk rugalmasak. De a

én sem írtam fiatalon...)) Ha életformában változunk, szövegben miért nem?

5. Energiát el is vesz az írás, meg ad is. Sokkal tisztábban lát az ember (saját maga is), ha az A4-es fehérségét fekete betűkkel kell teleírni. Azt is végiggondolja, és új gondolatokra jut, amit lerágott csontnak vél.

Budapest, 2017. 04. 07.

## HOLLAI KERESZTÉLY HOZZÁSZÓLÁS GARAY ANDRÁS CIKKÉHEZ...

### Kedves András!

Igen nagy érdeklődéssel olvastam a „Túlélés és Küldetés” c. cikkedet (*Koinónia* 2017. januári szám).

Magamnak így foglalom össze az olvasottakat: egyrészt beszélsz az emberi társadalom jelenlegi állapotáról, s annak a tudományosan mérlegelt jövőbeli kilátásairól; igen sötét képet festesz föl, illetve a kutatások eredményei nagyon aggasztóak. Itt csöndben ülök és hallgatok, legfeljebb libabőrözök a hátam.

Másrészt ezekkel szembe állítod a Bokor hivatását, küldetését, illetve a Bokor jelenlegi állapotát.

Nos, most kezdek megszólalni.

Amikor megjelent az a bizonyos horvát jezsuita, akkor a magyar és általában a bolsevizmus kereteiben létező kereszténység jövőjéről, lehetőségeiről volt szó. Két tényező látszott akkor szükségesnek a túléléshez: a., kis közösségekbe való tömörülés, b., egy egyéniség, aki ezt valahogyan nyélbe üti. Megvolt az egyéniség, s megszülettek a kis közösségek és a Túlélés létrejött.

Látszólag ma minden rendben van: nem kell a föld alá bújni, s fegyvert sem kell fogni!

Minden rendben van??? Szerintem most jön a neheze! Most kellene annak a „tankhajónak” megfordulnia, de az 1700 év tehetetlensége több, mint a tankhajónak a 16 km!

Ugye: „szombat van az emberért, s nem fordítva”. Tehát éppen a vallásunknak kellene azzal törődnie, hogy ne „66 éves legyen az átlagéletkor” hanem „76 éves”.

Igen, az Isten-képünk nagyon zavaros. Amíg „engesztelő áldozatokat mutatnak be” papjaink a temetés után, s Jézusról mint értünk feláldozott véres áldozatról beszélünk, addig nem is láthatjuk Isten Képét! Persze, ezt már sokan elmondták előttem, de mégis ebbe az ideológiába ütközöm minduntalan; hiszen a misében is ez jön velem szembe. Különösen húsvétkor. Milyen lelkesen tud beszélni nekünk minden pap a feláldozásról szent Pálra hivatkozva. S milyen semmitmondó prédikációkat hallunk pünkösdkor, s bérnálás-kor!

Látszólag kibújtunk a föld alól, de most kell rájöttünk, hogy a fejünk felett sokkal nagyobb tömegű

valami van, mint az elmúlt 45 év; majd 2000 év hordaléka alól kellene kibújnunk, a ránk kövesedett hellén világnézet alól!

Ha elmondom Héraklész történetét, akkor ráismerek a szokásos Jézus-történetre. Ez természetes volt akkor! Zeusz és a halandó Alkméné kapcsolata. Vagy mondom a Credo-t: *Isten az Istentől* > Apolló Zeusztól; *Világosság a világoosságtól* > Apolló a fény ura; *született, de nem teremtmény* > Zeusz és Létó fia, de nem halandó; *minden általa lett* > a prae- existencia (János prológusa!). Ezek 325 óta terhelik a tankhajót!

Milyen szépek a himnuszok, melyeket naponta énekelnek a zsolozsmát mondó keresztények. Szent Ambrusztól kezdve: „Veni Redemptor Gentium”... „Nem férfiú magva hozott”. A Szűz-Mária kép. A barátom édesanyját nagyon tisztetem, hát még az ilyen végtelenül nagyra becsült barátomét! De Őt egy hellén elképzeléssel öszszenyálazni, csak azért, mert nem tudjuk, hogy a szűz fogalom mit jelentett a zsidó közgondolkodásban! És nem értjük, hogy az „Üdvöz légy Mária” miért folytatódik így: „akinek megkegyelmeztetett”.

Nagyon tetszik nekem az a kitételed, hogy „rehabilitálni kellene az Atyát és a Szentleket”. De miért kell rehabilitálni Őket? „Az Isten Lelke lebegett a vizek felett” – kezdődik a Biblia, de ha e szövegnek jobban utánanézek, akkor ez így szól: „A Szellem Szelleme lebegett a vizek felett”. Ugyanaz a Szellem, aki szólt a próféták ajkáról, s majd szól a fogságba kerülő apostolok szájából, s szólt Bulányi szájából; az „Isten, Szellem” mondja Jézus a számáriai asszonynak. Tehát a biblia első Szelleme ugyanaz, mint Aki ma is itt működik közöttünk!; kell Őket, ŐT rehabilitálnunk?

S, hogy állunk Jézussal, aki oly nyilvánvalóan, plasztikusan nem-istennek nyilvánította ki magát: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők, ezek egy növény különböző részei, s merőben más a Gazda!

Tehát a szentháromság-tan megkérdőjelezésénél tartunk!

Jó 20 éve, amikor a Soproni Nagytáborban valahogyan utaltam erre nyilvánosan, akkor Gyurka Bácsi nagyon megfedett. Neki is megvoltak a korlátai, ő is pap volt és az is akart maradni. Nekem könnyen járt a szám, engem nem kötött a püspököm ölébe tett fogadalmam a feltétlen engedelmességről. Persze: ő szabadította ki a szellemet a palackból, s szerette volna pórázon tartani. Szó szerint ezt mondta nekem akkor, egy este a háttérben adódó sötétben: „Így annyi krédó lesz, ahány ember van a világon!” Talán még sincs szükség olyan sokra, de valahogy lökni kellene ezen a tehetetlen tankhajón. Áriusz egy picit lökött rajta, ami elég sokáig élt, s az anti-trinitárius gondolat újból és újból felmerült egészen M. Serveto-ig, de ennek is máglyahalál lett a vége. Pedig milyen világosan látta azt rettenetes falat, amely a zsidóság és a kereszténység, illetve a muzulmán vallás és a kereszténység között húzódik. Ha ez leomlana, akkor egy pillanat alatt mennyi feszültség oka tűnne el!